

Հետեւ մանրէ չի պարունակեր, մինչդեռ
հազարով գիւրին է դուրս ցայտեցնել մա-
ղասի ամենափոքր կաթիլներ, եւ ասոնք
վտանգաւոր են: Ուստի երբոր առողջա-
պահութիւնը կը պատուիրէ հասարակու-
թեանց մէջ (դպրոց, պանդոկ եւն) մա-
քուր օդ, վագուկ ջուր, արգելք գետին
թքնելու եւ նման կանոններ, ասոնց կարե-
տորութիւնը՝ շատ մը փոխանցիկ հիւան-
դութեանց եւ մանաւանդ թոքախտին տա-
րածման արգելք կանգնելու համար էա-
կան միջոցներ են:

Այս տարրական դաղավարները կամ գիտելիքները, բնական է թէ հաղիւ անկատար եւ համառօտ ակնարկ մը կը ներ-

**Ա ՄԱՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴՔԱՆԵՐ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ
Ա. - ՄՈՒՐԱՏ - ՌԱՓԱՅԼԵԱՆ - ՎԵՆԵՑԻԿ**

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՀԱՆԴԻՍ

Հակառակ անհաստատ ու սպառնացող օդին,
Մայիս 21ին, կիրակի, ժամը 6ին տեղի ունեցաւ
տարեկան մարզական հանդէսը մեծ յաջողութեամբ
Վարդարանին պարտէզներուն մէջ, ուր հաւաքուած
էին հետաքրքիր բազմութիւն մը ծանօթներու եւ
բարեկամներու, քաղաքին կրթական - մարզական
հաստատութիւններու տեսուչները եւ ներկայացու-
ցիչներ, աշակերտաց ծնողներ, վենետիկոյ եւ լի-
տոյի հայ գալութը, Վարդարանին ուսուցիչները,
Նեակին սաներ եւ Վանքիս Հայրելն ու աշակեր-
տութիւնը:

Կը նախագահէք Ուխտիս ընդհ. Աթոռակալը Հ. Ղեւոնդ Վ. Տայեան, իր աջին ու ձախին ունենալով Գաւառի Ուսումնապետը, Կուսակալին եւ Ծովակալին փոխանորդները, Ֆաշական կուսակցութեան եւ Երիտասարդական կազմակերպութեանց եւ զինուորական գլուխ սպաներ եւ պաշտօնական ուրիշ ներկայացրածիներ.

Մարզականդէսէն առաջ Աթոռակալ Վ. ը օրհ-
նեց Վարժաքանիս «Մարտական Խումբ»ի գրոշը՝
Արարատն ու արշալոյսը պատկերացնող, նույիքուած
Վարժարանիս բարեկամներէն եւ Նախկին Սահմանէ,
յանուն որոնց Հրաչ Քաջարենց ընծայեց զայն Վար-
ժարանի մարզական Խմբապետ Հրաչ Ապոյեանի՝
յանձնաբարելով այդ նշանին տակ վառ պահել հուրը
մեր Հայրենիքին մինչեւ ցմահ. որուն պատասխա-
նեց Խմբապետը՝ պատուոյ եւ հաւատարձութեան
անդրժելի ուխտի բանածեռով մը եւ «կեցցէ՛ Հա-

կայացնեն թոքախտի բժշկական եւ ընկերական բարդ հարցին՝ չուրջ, եւ յաւակ-նորթիւնը չունին նորութիւններ երեւան հանելու։ Բաւ է որ ընթերցողները, մա-նաւանդ անոնք որոնք պատահիներու մօտ կը բնակին եւ անոնց կրթութեամբ կը զբաղին՝ անդրագառնան թէ ի՞նչ լուրջ խնդիր է թոքախտին հարցը եւ թէ ո՞րքան կարեւոր է ամէնուն գործակցութիւնը՝ այս աւերիչ հիւանդութեան առջեւն առ-նելու եւ անոր դէմ մղուած պայքարը յադ-թութեամբ առաջ տանելու համար։

ԲԺ. ԻԳՆԱՏԻՈՆ ՔԻՒԶԻԿԵԱՆ
Նախկին Մլսիք-արեան աշակերտ

մարզական հրահանգներու առաջնութեան մէջ՝
Երկայնի եւ բարձրութիւն (խառն) ցատկեց
ոչ Ապոյեան 1,80 մէդը:

Զողովը բարձրութիւն ցատկեցին, Նուապար Միհեան՝ 2,50 մեդր. Հրաչ Ալպյէան՝ 2,90 մեդր. Գնիդառակիլութիւն (5 քիլոնոց). յաջողագոյն՝ Հայկ Ալթոննեան եւ Տիգրան Ալեքսանեան՝ 5 մեդր. իսկ Խաժակ Թանտրձէան՝ 10,50 մեդր.:

ԵԱՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԻՍ

Հարկ կ կայ ըսել թէ դպրոցական տարբերակ էնէն գեղեցիկ, ամէնէն յիշատակալից օրն է սյականներու և մքցանակներու բաշխումի օրը:

Յունիս 25 էր: Երկար տարիներու կարօտ ը-
ց սրբին մէջ՝ մէր չըջանաւարս սաներու ծնող-
ը Վարդարան փութացած էին այն օրը, Վե-
ռկէն, Հոռմէն, Միլանէն, Հոռդոսէն եւ ուրիշ
զերէ, սիրոյ ու զոհունակութեան համբոյրով
նկատ այն ճակատները, որոնք այն օրը, սարի-
ու տքնաջան աշխատութենէն վերջ կը պասկ-
էին լիէկոնի վկայականով ու մըցանակներով:

Առաւոտ, Վարդարանին գոհար մատրաս ոչչ
առարագեց Ուխտիս Ընդհ. Գերպ. Արքահայրը,
ոոյ Տեսչութիւն ու աշակերտութիւն Հոգեկան
զումով եւ երախտագիտութեամբ օրհներդ մը
բարձրացնէին երկինք՝ չնորհակալ ըլլալով
առուածային Նախախնամութեան որ ուրախու-
թիւնը կը չնորհէի յաջող տարի մը բոլորեւու-
ժամը 10ին պաշտօնական հանդէսը:

կը նախագահէք Ուխտիս Ընդհ. Արբանայլը, լին ունենալով Ընդհ. Աթոռակալը, Տեսչական քրմին եւ վաստակաւոր ուսուցիչ Հայրերը: Քաղաքին վսեմ. Ծիր. Պատրիարքին կորմէն տկապէս եկած էք իր չքեղ Հանդերձանփող՝ բար. Ա. աէ լուրքա, որ վարժարանիս աւագ

unveiled the secret of the universe.

Ներկայ էին դարձեալ գաւառային Աւանդութեան, Կուսակալի, Ծովակալի, ցամաքային գօրքի, Աշական Կուսակցութեան, Տանդէ Ալիկերի և Ապահովական մարմիններու եւ ընկերութեանց բիկարցուցիչները, ինչպէս Փրանսական Հիւպար-

կը, կրթական հաստատութեանց վարիչներ, ու-
ստիչներ, Նախկին սահմանադրութեան Հայ պալու-
թարանութեան Հայրեր, աշակերտաց ծնող-
ներ, առաջնութեան մը բարեկամներու:

Հանդէս բացուցելու համար կատարված է այս գործությունը:

Հարած Ապոյեան՝ իր շրջանաւարտ ընկերներու
զմէն երախտագիտութեան զգալուն եւ չերմ
ացումներով ողեկուչց Բարեբարները, փառարա-
ց Միթմարայ հոդին ու զազափառը՝ որոնց ներ-
նչումներով, զիտութեամբ եւ կրթութեամբ
սզմուած իրենց սիրան ու միտքը, պիտի զնէին
սպաս իրենց ընտանիքին եւ ազգին:

Յաջորդեց «Տէր կեցո՛» խմբերգը, զոր յատնի յուղումով երգեց աշակերտութիւնը, Երկնքէն Հայց ցեղով գութ եւ փրկութիւն մէր ցիրուցան Հայութեան, մէր վտանգուած հեռաւոր եղաբայրներուն:

Մանուկ կ քըմէք ճեան շրջանաւարտն ալ իսաւ-
լերէն սրտագրաւ խօսքերով հրամէնտի ողջոյնը
տոււաւ Վարժարանին, Դաստիարակներուն, ամբողջ
Միթթարեան վաստակաւոր միարանութեան, ե-
րախտագիտութեան ուժեղ շետառվ մը եւ Հայ ազ-
դին հաւատարիմ ու նուիրուած զաւակներ ըլլալու
Հանդիսաւոր խոստումով:

Հանդէսին յատուկ փայլ տուաւ ջութակներու
եւ դաշնակի համերգ մը «Leo»ի maestoso – fuga –
andante – allegro չորս գեղեցիկ կտորներով:

Հանդէսի Բ. մասին՝ Վարժարանին Ուսումնապետը Հ. Ե. Փէշիկեան ամփոփ տեղեկատուութիւնն ըրաւ 1938-1939 ուսումնական տարեցընանին, ըսկելով թէ ինչպէս Մինիթարեան միաբանութիւնը՝ հաւատարիմ իր մեծ ձիմանգրեն ժառանգած ոււրոյն եւ ծրագրին՝ որ կրկին անգամ կը սրբանայ Բարեբարներու կտակին յանձնառութեամբ, ամբողջ հոգուով նուիրուած է կրթական գործին՝ ինչպէս

Հոս, նոյնպէս Փարիզ եւ Արբեւելքի մէջ յանուն Հայ աղքին Ներկայ անմիջական եւ ամենակենսական պէտքերուն զոհելով շատ մը միարաններու գրական գործունելութիւնը. եւ թէ կստահ է որ աղքին կը նուրիէ զիտակից եւ ընտիր սերունդ մը, որ փրկուած ինք՝ իր կարգին ամրարտակ պիտի կանգնէ այլասերող աւերիչ հոսանքին դէմ, Հայ լեզուին և Հաւ մերածնութեան դատին համար:

Յատովկ չնորհակալութիւն յայտնեց Միաբանութեան եւ Տեսչութեան կողմէն՝ իտալիոյ կրթական Նախարարութեան, որ մինչ պետական շատ մը վարդապետներու մենաշնորհները կը չնջէր, ինք նարերական մեծ բարեցակամութեամբ կրկին կը Առաջարկութիւն Մուրաստատէր Մուրաստ-Ռափայէլիան վարժա-

բանի բացառիկ գերբը եւ վկայականին համազօռութիւնը պետականներուն հետ, ազատ ընելով միշտ յայն-լատին դասական լեզուներէն եւ անոնց տեղ փոխանակելով հայ հին ու նոր լեզուն, պատմութիւնը, մատենագրութիւնը և այլն. Հաւասարապէս ազատ մուտք չնորդելով բոլոր պետական համալսարաններուն եւ բարձրագոյն հաստատութեանց մէջ մէր ըրջանաւարտներուն:

Ճնորհակալ եղաւ. եկեղեցական ու քաղաքական
իշխանութեանց եւ յատկապէս վաեմ. Ծիր. Պա-
տրիարքին՝ որ ներկայացուցիչ զբկած էր նորմն-
տիր Գերապ. տէ լուքքա, եւ վերջինիս յայսնեց

Տեսչութեան յատուկ խնդակցութիւնը։
Ապա Հայրական խօսքերով քաջալերեց շրջա-
նաւարաները եւ ուրախակից եղաւ որ իբենց տարի-
ներու քրտնաշան վաստակը կը պսակուէք. զանոնդ
հրատիրեց լիկէոնական վկայականներն ստանա-
լու, ծնողաց յուզման եւ համբոյրին եւ հանդի-
սականներու ծափերուն մէջ։

ՏԵՍՉԱԿԱՆ ԵԽ ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ ԵԽ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹԻՒՆ ՄՈՒՐԱՏ-ՌԱՓ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ 1938-1939

○

«Քնիր իմ բալեկ» սրտայոյդ խմբերգէն յետոյ
Ա. Աթթարեան ողջերթի և բարեմաղթութեան
ջերմ զգացումներ յայտնեց մնացողներուն կողմէ՝
շրջանաւարտներուն:

Բեմ բարձրացաւ կրկին Ուսումնապես Հայրը
և չնորհակալութիւն յայտնեց Խոտական կրթա-
կան Նախարարութեան, Տանդէ Ալիկիքի ընկերու-
թեան, Փառա. Գիւղաստոսին Միաբանութեանս
Բնդէ. Արբահօր՝ իրենց զրկած ընտիր մրցանակ-
ներուն համար. որոնց արժանացան հետեւեալները:

Բարեկրքութեան եւ ջանափրութեան մէջ
Դ. Դասէն - Ա. Անսուրեան Յակով, որ ստացաւ
Գերազ. Արբահօր նուիրած ոսկի
մետալը:

Բ. Յակորեան Յակով
Գ. Դասէն - Ա. Պուշկիեան Յովնէփ, որ ստացաւ
Գերազ. Արբահօր նուիրած արծաթ
մետալը:
Բ. Եահանէճեան Յարութիւն
Բ. Դասէն - Ա. Գէորգեան Եղուարդ
Բ. Ներսէսեան Յովհաննէս

Բնդիսնուր առաջնութիւն բոլոր նիւրերուն մէջ.
Գ. Դասէն - Մահաւեան Հայկ
Գ. Դասէն - Թէրզեան Հրայր

Բ. Դասէն - Գէորգեան Եղուարդ
Ա. Դասէն - Եղիազարեան Զարեհ

Հայերէնի մէջ.

Դ. Դասէն - Ա. Մահաւեան Հայկ

Բ. Աթթարեան Ալֆոնս

Գ. Գէորգեան Գէորգ

Գ. Դասէն - Ա. Եփրեմեան Եղուարդ

Բ. Գէորգեան Յովհաննէս

Բ. Գէորգեան Եղուարդ

Ա. Դասէն - Ա. Եղիազարեան Զարեհ

Դ. Գէորգեան Գրիգոր

Դ. Դասէն - Ա. Մահաւեան Հայկ

Բ. Գէորգեան Գէորգ

Գ. Գալուստեան Մաքսիմ

Գ. Դասէն - Ա. Թէրզեան Հրայր

Բ. Պուշկիեան Յովնէփ

Գ. Եահանէճեան Յարութիւն

Բ. Դասէն - Ա. Գէորգեան Եղուարդ

Բ. Ներսէսեան Յովհաննէս

Գ. Արխունեան Ռոսէր

Ա. Դասէն - Ա. Տէրուստիս Շահնուկ

Բ. Պէտրոսեան Գրիգոր

Գ. Եղիազարեան Զարեհ

ՄՈՒՐԱՏ - ՌԱՓ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՏԵՍՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ ԵԽ ՇՐՋԱՆԱԿԱՐՏՆԵՐԸ
ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ 1938 - 1939

Ա. կարգ. Բոստած, ծախէմ աջ՝ վարդապետները.
Հ. ուսուց առջևէան՝ Հակողապետ և օգնական Ուսումնապետի. - Գեր. Հ. Յովհաննէս Վ.՝
Թօրոսնեսն. - Հ. ԳԱՐԵԳԻՆ Վ. ԼԱԶԱՐԵԱՆ՝ Տեսուչ. - Հ. Եղիան Վ. ՓԵԶԻՆԵԱՆ՝ Ուսումնապետ,
Հ. ԽՈՐԵՆ ՀԱՅԶԵԱՆ՝ Տնտես և Ուսուցիչ.

Ա. կարգ. Բոստած, ծախէմ աջ՝ շրջանավարտները.	Մուրադ Պայալյա (Պուրմանիա)	Մուրադ ի Վրժին, 1933
ՎԱՀԱՆ ԺԱՄԱՆՈՒՅՆ	Պայալյա (Պուրմանիա)	1921
ԱՅԱԿՈԲ ԶՔՅԹՈՒՆԵԱՆ	Երուսաղէմ	1921
Բ. կարգ. ՆԵԿՈՂՈՍ ՄԻՆՈՍՆԵԱՆ	Հոռդոս	1922
ՄԱԿՈՒԿ ԷՐԵՄԻՆԵԱՆ	Կ. Պոլիս	1922
ՏԻԳՐԱԿ ԱԼԵՔՍՈՒՆԵԱՆ	Էլմալը (Կիլիկիա)	1920
ԼՈՒՐՈՒԿ ԿԻՐԱԿՈՍՆԵԱՆ	Հոոմ	1922
ՀԱՅԿ ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ	Քոստանցա	1920
ՏԻՐՈՒ Ռ. ՊՈՒՏԻԶԵԱՆ	Վենետիկ	1923
ԽԱՃԱԿ ԹԱՆՏՐԱՆԵԱՆ	Կ. Պոլիս	1920
ՀՐԱԶ ԱՊՈՅԵԱՆ	Կ. Պոլիս	1921
ՎԱՀԱՆ ԷՍՄԵՐԵԱՆ	Կ. Պոլիս	1922
Ա. ԿՈՎՈՅ ՔԵՐՈՔԻՆԵԱՆ	Լկով (Լիճաստան)	1920

○

Յատուկ չնորհակալութեամբ կը յիշենք Մուր-
ադ-Ռափ. Նախկին Աշակերտաց նուէրը՝ յատկաց-
ուած բարձրագոյն դասերէն Հայերէնի մէջ յաջո-
ղագոյն սանին: Նուէրին արժանացաւ Մահաւեան
Հայկ:

Նոյնպէս խորին չնորհակալութեամբ կը յիշենք
Վարժարանիս Հանդէպ յատուկ սէր ունեցող պարո-
կահայ արտեստագէտ Պրն. Մանուկ Մարթինի

բացառիկ նուէրները՝ յատկացուած Հայերէն շա-
րադրութեան մը աղդասիրական նիւթի վրայ: Ա-
ռաջութիւնը շահեցան Մահաւեան Հ. և Աթթա-
րեան Ալֆոնս, արժանանալով յիշեալ նուէրներուն:

Արտագին չնորհակալութիւններ ամենուն, որ
կը խրախուսն մէր սաները աղնիւ եւ աղդասիրա-
կան գեղեցիկ նպատակներով:

Յետոյ համերդի Բ. մասը տեղի ունեցաւ՝ երեք
ընտիր կտորնեռով.

Campagnoli — Romanza

Mozart — Rom

Principe — Canzone e danza

Յաւարս որոնց յանուն Պատրիարքին եւ յանուն
Ուսուցչական մարմնին՝ Գերպ. տէ Լուքքա, ամե-
նախրին եւ զգայուն չնորհակալութիւններ յայտ-
նեց իրեն եղած մաղթանքներուն, ոգեւորուած հայ-
րական խօսքեր ուզդեց Միաբանութեանս, Վար-
ժարանին Տեսչութեան եւ ընթացաւարտ սաներուն՝
յորդորելով զանոնք հաւատարիմ մնալու ցմահ
իրենց առած բարի եւ աղնիւ սկզբունքներուն եւ
ըլլալու արժանաւոր զաւակներ աղնիւ եւ մեծ հայ
ազդին, որուն՝ ըսաւ՝ արիսնէն իմ հրակներուս մէջ
աւ կայ, ակնարկելով իր ծագումը՝ որպէս շառա-
ւիլ կիսպրոփ կատարինք Քոռոնարոյ թագուհւոյն:
Ամէն ինչ աւարտած էր. տիրող խանդավառու-
թեան եւ բարեմաղթութեանց մէջ որ կը տեղային
Տեսչութեան եւ ընանաւարտներուն, յոտնկայս
լուցինք Մուրաստ-Ռափայէլի քայլերզը եւ Փաշական
«Giovinezza»:

Ուրախութեան խնճութի պահումն ու կո ասակէո

Բ. - ԱԱՄՈՒԽ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ, ՎԱՐԺԱՎՐԱՆ - ՍԵՒՐ

ՄԱՐԶԱՀԱՆԴԻՍ

Մուրատեան վարժարանի տարեկան մարզահանդէսը տեղի ունեցաւ Յունիս 18-ին Վարժարանիս պարտէզներուն մէջ, ի ներկայութեան աշակերտաց ծննդներուն եւ բարեկամներու ։ Մարզանիքի ուսուցչէն, Քրանսացի սպայ մը, զինուորական ուղամափորձերով զրաքած բացակայ էր, սակայն բարձրագոյն կարգի երեք ճարտար աշակերտներու՝ Մանուկ Աէֆէրեանի, Գրիշա Յովսէիեանի եւ Ալեքսան Տատեանի առաջնորդութեամբ ամրող աշակերտութիւնը միաձեւ եւ միազգանորուած մարզական գեղեցիկ հանդէս մը տուաւ համեմէլի ժամանց մ'ընծայելով հրաւիրեալին բուն :

Աշխայք եւ կանոնաւոր տողանցքէ մը զերջ երեք
վարիչներու ձեռքին տակ, իւրաքանչիւր խուժը
իրեն յարմար մարզական շարժումները կատարեց
հիսանելով զիբենք սկսածնեա:

Երբորդ ժամը, տեսլի զգուշությունը կը կայանար զանազան ժրցություններու մէջ: Աչակերտաները բաժնուած էին կարմիր, կապոյտ եւ նարնջագոյն խումբերու. որուր մարզական խաղերու մէջ առաջնութիւնն ունեցան վերջնիները շահելով «Յաղութեան Բաժակ»ը 227 հետով:

Հարիւր մեղք վազք-ի մէջ մէծ խումբի տշա-
կերաներէն՝ Առաջին եւա Վաղարշ Խաչոստորեան,
Բ. Յարութիւն Մելգոնեան, Եղուարդ Աբրիեան:

Φυρερέροιτε μὲδὲ Ή. φερίπορος θηλητήσαν, τε β.
Περπινένεαν φωρηθών.

ՄԵԿ ոստումով երկայնութիւն պատկելուն մէջ

պատմական օրը, սիրուն եւ զգայուն բաժականառել
եղան՝ զորս դժբախտաբար՝ * չենք կրնար ամփոփել
հոս տեղւոյ անձկութեան պատճառաւ. նախ Ռէխ-
ոփի Ընդհ. Արքահայրը հայրական յորդորով մը
ենշեց շրջանաւարտներուն սէր եւ նույիրում իրենց
ազգին. նոյնական հայրական խրատներ եւ գեղեցիկ
կղբունքներ թելադրեց անոնց յաջողութեան եւ
շրջանկութեան համար՝ Վարժարանիս բարեկամ
ու բարերար Պըն. Պետրոս Վարժարանեան. Հուսկ
կապես Յովլ. Վեննի լրագրողը, որ ներբողն հիւ-
եց Մասիթարեան կրթական նույիրական գործին եւ
բարտիրոս Հայ ազգին, որուն հանդէս մէծ սէր
ունի եւ գնահատութիւն, ըստեւ, մէծ ու կայսերա-
կան իտալիան եւ անջուշ օր մը ցոյց պիտի տայ
մոնոր գործնական ապացոյցը:

Ամբագրութեանս մինչ կը խնդակցի Վարժա-
անին յարգելի Տեսչութեան, կը տենչայ եւ կը
աղթէ որ մեր աղնիւ ըջանաւարտ սաները դիտա-
ից ըլլան իրենց ազգանուէր կոչումին, իրենց գա-
տփար ու նպատակ ունենալով առ յաւէտ Հայ-
ոպիւ, Հայութեան դատին ծառայել ամրող է-
եանքով :

۲۸۰

— 189 —

սնդէւը, որուն աւարտին վարժարանիս Տեսուչ
ը Հ. Սահակ Տէր-Մովսէսեան խօսք առնելով
ովեց աշխարհութեան մարմական ճարպիկու-
թնը, եւ ցոյց տուաւ թէ ո՞քան անհրաժեշտ
մարմնոյ կրթանքը առողջութեան եւ բարոյական
լարագիր կազմերու համար անհատի մը, ինչպէս
մրողջ ազգի մը համրա: Շեշտեց թէ ինչպէս Միկ-
արեան վարժարաններու մէջ կարեւոր տեղ մը
րաւած է մարզանքը, համոզուած որ առողջ
արմին մէջ առողջ միտք եւ գորաւոր հոգի մը կը
ործէ եւ հայ սերունդը կը գեղեցկանայ ու կը
օրինայ անով: Յորդորեց ծնողներու որ մանաւանդ
քրածակուբներու ժամանակ խնամք տանին իրենց
աւակներուն առողջապահական պայմաններուն:

ցուց վսեմ. Հիւրին որ բարեհածած էր իր գալուս-
տովը օրինել եւ քաջալերել հայ կրթական գործը.
նոյնպէս միւս բարձրաստիճան հիւրերուն ուղղեց
շնորհակալիքի խօսքեր եւ բացականերու զգացում-
ները վարժարանիս հանդէպ ներկայացուց ընթեր-
ցումով անոնց նամակներուն:

Խօսքը տրուեցաւ յեսոյ Պր. Ֆիքէի, որ նմա-
նապէս իր յարգանքի բաժինը բերելէ վերջ ալեղարդ
Միքանաւորին, յայսնեց անդամ մ'ալ հրապարակաւ
իր անկեղծ համակրութիւնը վարժարանիս հանդէպ:

Ցաջորդեցին ապա աշխարհուներու կողմէ զե-
կեցիկ արատասանութիւններ հայերէն, Փրանսե-
լին, իտալերէն եւ անգլիերէն լեզուներով. Վ. Ա-
զանուրի «Հայկական Զատիկի»ը՝ արտասանուած
շամուկեան Պօղոսէն, Դ. Վարուժանի «Յանը»

Վերջացնելով իր խօսքերը յայտաբարեց որ պետք վարձատրուին քաջերը. եւ առաջին մրցանակը սուաւ Խաչատրեան Վաղարշ՝ որ բոլոր իր ըներներուն վրայ մրցանիշը կոտրեց 49 կէտով. Երկրորդ մրցանակը չնորհեց Սերվեան Նոյուարդի որ 48 կէտով գօրաւոր մրցակից մ'էլ առաջինին: Իշխանասակի աշակերտաց մէջ քաջազոյն էր Գառութեան Ռուբրէն 30 կէտով եւ փոքրերուն մէջ Միտսեան Բիւզանդ 24 կէտով. Երկուքն ալ արժատացն մրցանակի:

ԱՐԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԻՍ

Դպրոցական բեղում կեանքի մը վախճանը հա-
սած՝ ո՞քան ուրախ են Սեւրի Մուրատեան աշ-
կերտները, որոնք ֆնութեաները յաջողութեամբ
ուսարտած կը սպասեն մըցանակաբաշխութեան գե-
ղեցիկ օրուան :

Յուլիս 9-ի կիրակին էր. Վարժարանիս Պէջք-
թաշեան թատերաբարահը, լեցուած էր սովորականէ
դուրս խուսն բազմութեամբ մը թերեւս հանդէսին
և ախտահահ Նիրանաւոր Պոտրիյարի անուննին հմայ-
ուած :

Հանդէսը կը բացուէք յեա միջօրէի ժամը 4-ին
և հւերերը կ'ողջառնուէին յոտնկայս «Մարսէլէզ»ով
և «Բամ փորտանազ»ով։ Նոյն օրը Մուրաստեան վար-
ժարանի սուկեցիքը կ'արձանադրէլ ոչ միայն եկե-
ղեցոյ վահեմ։ Խշաննը, այլ նաեւ արդէն ծանօթ
էէմքեր եւ բարեկամներ վարժարանիս։ Գերպ. Պա-
հապանեան Գրիգոր՝ վիճակաւոր Գաղատիոյ, զօ-
րավար Պրէմսն՝ նախկին համանատար Կիլիկիոյ,
Պր. Ֆիքէ՝ նախկին Քաղաքապետական Ժողովի
նախագահ եւ այժմ Խորչըզական, իտալական Դես-
պանին կողմէ զրկուած մարզիզ Տուրածոյ, Գեր.
Պրէսսուլ՝ ինթիթիւ Քաթոլիկի ընդհանուր քար-
տուղար, ընկերացած նոյն Հաստատութեան վերին
Վարչէչ Վահեմ։ Միբանաւորին, Տէհէ՛ Ծովային նա-
խարարութեան Քարտուղար եւ ծովային սպայ տը
բոնթաք եւ ուրիշ բարձրապատիւ հրակերեալներ։
Քայլերգներէն վերջ վարժարանիս քաղաքական
Տեսուչ Հազ. Զ. Խանդատեան Տեսչութեանս ան-
կեղծ յարանքը եւ ընորհակալութիւնը ներկայա-

ՏԵՍՉԱԿԱՆ ԵՒ ՈՒՍՈՒՅՑԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ ԵՒ ԱՇԽԱԵՐՏՈՒԹԻՒՆ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱԿԱՆ. ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ 1938-1939

Նազան խնդիրներով: Հումակ, ներկայ հայուն ցաւը գլուխցօրէն ըմբռնելով, օստար ափերու տակ տըւայտող ու մասնաւորապէս Ֆրանսայի ասպնջականութիւնը վայելով հայ գաղթականին տուաւ շահեկան խրատներ ճանչնալու եւ նախընտրելու իսկական ֆրանսացին եւ ըլնտելանալու խորթ գաղափարներու եւ սկզբունքներու, որոնք առաջ չեն գար հարազատ ազդիւք:

Վաեմ. Ծիրանաւորին ճառէն վերջ, գեղարուեստական բաժինն ամբողջանելու համար Վահէ Ճին-կէզեան, նախկին սահ Մուրատեան վարժարանին եւ այժմ ուսանող Փարիզի Երաժշտանոցին, նուազեց ջութակով, ընկերակցութեամբ դաշնամուրի, Պր. Մ. Ալէմչանի սրտակեղեք «Փոլճ» եւ Տըւորաքի «Բիւրէ» ու ապացոյցը տալով իր փայլուն արուեստին: Յետոյ ըլջանաւարտներէն երկուքը՝ Ստեփան Պօղոսեան հայերէն եւ Ժիրայր Սիւրմէնեան ֆրանսէրէն, իրենց բոլոր ընկերներուն կողմէն արտայատեցին երախտապիտութեամ զգացումը եւ չնորհակալութիւնը վարժարանին Տեսչութեան հանդէպ, խոստանալով հաւատարիմ մնալ իւրացուցած ողջամիտ ոկրունքներուն եւ ծաւալելու զանոնք ապագային իրենց չուրթը: Ապա դարձեալ կարեւոր ուժեր զալութեամ ազդակա-

խորժելի ճայնով, վերջին անգամ մ'ալ իր աշակերտի հանդամանքով երգեց Ժ. Պիզէն նատիրի երգը եւ Պր. Գ. Մ. Ալէմչանի վերջերս յօրինած զուարթ եւ քնքուշ «Նազեր»ը:

Ապա Վարժարանին տեսուչ Հ. Սահակ Վ. իր հուսկ բանք ուղղեց ըրջանաւարտներուն, յորդուելով զանոնք միշտ կապուած մնալու իրենց մտաւորական ու բարյական ցանկալի բոյնին ուր սունդ առին, մեծցան ու պատրաստուեցան իրենց հոգիները կեանքի պայքարին մէջ նետուելու. յիշեցուց անոնց իր շատ անգամ յեղյեղած սկզբունքները ծառայելու ազդին ճշմարիտ ազդասիրութեամբ եւ անշահանդիր ողուով:

Վարժարանին Ուսումնապետ Հ. Յակոբոս Վ. Բոսպըրքեան ներկայացուց տարեկան ուսումնական արդիւնքնը բեղուն իր ներքին ուսումնական կեանքով եւ հանդէսներու սարքումով: Աշակերտութեան թիւը այս տարի բարձրացած էր 97-ի, որոնց մեծամասութիւնը Բարիզէն եւ Մարսիլիա-յէն էր. կային նաեւ Պարսկաստանէն, Ասումանիային և Ամերիկային, ուր պիտի վերադառնան անոնք զարգացած մեր տոհմային եւ միջազգային գիտական բարձր միշտավայրին ողիով, ըլլալու համար նոյն Մաեփան Պօղոսեան, օժառած մեղոյշ եւ ա-

ՍԵՒՐԻ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎՐԺՐՆԻ ՏԵՍՉԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆ ԵՒ ՇՐՋԱՆԱՀԱՐՏՆԵՐԸ
ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ 1938 - 1939

Ա. կարգ. Աստած, ծախէմ աջ.

- Հ. Խոչանուր Վ. Վրթանէսնա՝ Մատակարար. - Պր. Զ. Խանջանեան՝ Քաղաքական Տեսուչ.
- Հ. Սահակ Վ. Տէր - Մովսէսնա՝ Տեսուչ. - Հ. Յանոբոս Վ. ԲասՊէզիսնա՝ Ուսումնապետ.
- Հ. Մեսրոպ Հանջանեան՝ Օգնական և Հայ լեզուի և մատենագր. Աւուցիչ:

Բ. կարգ, ոտքի վրայ

ՍԻՒՐԻ ՀԵՆԱՆ ՖԻՐԱՅՐ	Ծն. կ. Պոլիս	1920	Մուտք ի Վրժրն. 1936
ԱՅՏԱՆ ԵՓԵՆՄ	Պաթում	1920	» » 1935
ՄԵՍՐՈՊ ՀԱՆՋԱՆ	Մէշէտ	1918	» » 1937
ՊՈՂՈՍ ՍՏԵՓԱՆ	Զմիւռնիա	1920	» » 1933
ՄԱՏԹՈՎՈՒՆ ԼՈՐԻՆ	կ. Պոլիս	1922	» » 1935
Գ. կարգ. ՔԱՅԻՇԵՆ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ	Պրուսա	1920	» » 1935
ՈՒՅՈՒՆ ՔՐԻՍՏՈՓՈՐ	Պէյրութ	1922	» » 1934
ՏԱՄԱՐՄԵՆ ՎԱՀՀԵ	կ. Պոլիս	1923	» » 1932
ՅՈՎԱԿԻՄԵՆ ՅՈՎՃԱՆՆԵՍ	Զմիւռնիա	1921	» » 1937

պանման զործին մէջ: Յոյց տուաւ համառօտիւթէ ինչպէս Մուրատեան Վարժարանը պայքար իը մէջ ինչպէս Մուրատեան Վարժարանը պայքար առաջարացաւունական լուրջ ու զիտակից առաջնորդութեամբ: Ասոր վայլուն պապացոյցն էր դարձեալ այս տարուան Պետական քննութեանց ներկայացած աշակերտներու ձեռք բերած յաջողութիւնը: Նախ քան պարզեներու բաշխումը արժանիքի ինչպէս նաեւ Հայ մշակոյթի պատմութիւնը՝ գրական կարկառուն դէմքերու ուսումնասիրութեամբ կան կարկառուն դէմքերու նաշակումով: Մուրատեան Վարժարանը իր Ուսուցչական կազմով Հայ ու Փանսական՝ Բարիզի լաւագոյն վարժարանից ինքնական մասնակցիլ ինքնական մրցակից է եւ յամալ լաւագոյն վարժարաններու մրցակից է եւ յամա-

բաժնին։ Նախ Միմիթարեան Միաբանութեանս գը-
լուխ Գերակ, Արբահօր, որ ինչպէս ուրիշ տարիներ
բաղմաթիւ զրքերէն զատ, զրկած էր մէկ ոսկի եւ
մէկ արծաթ մետալ վարքի եւ ջանասիրութեան
մէջ առաջին հանդիսացողներուն։ Յետոյ Բարիկի
Քաղաքապետութեան, նոյնպէս Սերիի քաղաքապե-
տարանին, Ալիկան Քրանսկդ-ի, Տանթէ Ալիկիերի
Ընկերութեան, Մ. Ռ. Ալիկերտաց Միու-
թեան, Պր. Զատոկի Խանգամեանի, Պ. Երուանդ
Պարկեանի, Պր. Տիրան Լուսարարի, եւ Օր-
կարտիների, որոնք ամէնքն ալ քաջալերէլու հա-
մար քարժարանիս աշակերտութիւնը հաճած էին
գեղեցին նուէրներ կամ զրքեր ընծայել։

Թուեց ապա այս տարուան ընկանաւարտ աշա-
կերտները, որոնք, թուով 9 հոդի, ներկայանալով
պետական քննութեանց՝ յաջողեցան հինգ հոդի իննի
վրայ, Քրանսական քարժարաններէ ելած աշա-
կերտներու վրայ չառ մէծ առաւելութեամբ, փա-
ռաւորելով անպամ մալ հայ անունը ելուպայի
Գիտութեան ոստանին մէջ եւ պարծանք հանդիսա-
նալով Մուրատեան Վարժարանին։ Դիտելի է որ
յաջողութիւն գտնողներու թիւը երկու աւելի պիտի
ըլլար, եթէ այս տարի քացարիկ խստութիւն չը-
նէն օստարականներու հանդէպ։

Իսկ հետեւեալ պատկերը կը ցուցնէ միւս վեց
դասարաններու առաջին երեքը որոնք մրցանակի
արժանացան։

Բ. Դասէն - Ա. Նօտարեան Մուրատ

Բ. Պօղաճեան Վարուժան

Գ. Յարութեան Սեպուհ

Գ. Դասէն - Ա. Խաչատուրեան Գառնիկ

Բ. Խաչատուրեան Վաղարշ

Գ. Մինասեան Եղուարդ

Գ. Դասէն - Ա. Լուսարարեան Արմէն

Բ. Փափազեան Գրիգոր

Գ. Զահրէճեան Պօղոս

Ե. Դասէն - Ա. Դաւութեան Ցովհաննէս

Բ. Սերգեան Արիս

Գ. Գուճապէեան Ցովհաննէս

Զ. Դասէն - Ա. Գոյունեան Վարուժան

Բ. Տէր-Արտանեան Ցովհաննէս

Գ. Միքայելեան Հայկ

Է. Դասէն - Ա. Երամօֆ Արթօ

Բ. Սերգեան Ցովհաննէս

Գ. Գարալանեան իսի

Բարի վարքի եւ ջանասիրութեան մէջ ոսկի
մետալ արժանացաւ Պարկեան Աղդէ, եւ արծաթ
մետալ թէշէհան լեւուն։

Հանդէսը փակուեցաւ ծնողաց եւ աշակերտնե-
րու ընդհանուր խանդակառութեան մէջ։

Հ. Մ. ձեռնաշնչն

Գ. Միհիթ. ՎԱՐԺԱՄԱՐԱՆ - ՀԱՅԻՊ 25 Յունիս

Ամազերջի հանդէսը տեղի ունեցաւ խանդակառ
մթսութեամբ մը Լատինաց եկեղեցւոյ սբահին մէջ՝
հունդ բաղմութեան մը ներկայառութեան, նախաղա-
հութեամբ Արէի. Գրիգոր Արքեպոս. Հինտիէի. իր
ներկայացուցչը զրկած էր Գերազն. Արտաւազդ Մ.
Քաղաքապետութեան, նոյնպէս Սերիի քաղաքապե-
տարանին, Ալիկան Քրանսկդ-ի, Տանթէ Ալիկիերի
Ընկերութեան, Մ. Ռ. Ալիկերտաց Միու-
թեան, Պր. Զատոկի Խանգամեանի, Պ. Երուանդ
Պարկեանի, Պր. Տիրան Լուսարարի, եւ Օր-
կարտիների, որոնք ամէնքն ալ քաջալերէլու հորժու-
թեան համար կացական բացական համար էին։

Հանդէսի բացական բացական համար կատար-
ական բացական մը և ապա զաւելու մը, երկուք ալ
Փրանսէրէն, որոնց տուին հնչման այնպիսի կատար-
ական բացական մէջ եւ պարծանք համար կատար-
ական բացական համար կատարական մէջ էին այսու-
թեան համար կատարական համար կատարական մէջ։
Ալիկերտաց Միութեան Վարժարանի մէկ քերթ-
ուածն լեզուով լամարթիւնի մէկ քերթ-
ուածն արտասանեց իւ. Միսիրեան, արարախոս
հանդիսականները իսկական զարմացումի մատնելով
ձեռք բերած ամենակատարեալ հնչման եւ առողա-
նութեան համար։

Հայերէն ներկայացուցին «Հոսանուու» կատա-
րական բացական, որը նոյնպէս յաջող էին Կ. Գարա-
յան, Յ. Քիթիկիսան, Բ. Վարդական։
Արարերէն լեզուով լամարթիւնի մէկ քերթ-
ուածն արտասանեց իւ. Միսիրեան, արարախոս
հանդիսականները իսկական զարմացումի մատնելով
ձեռք բերած ամենակատարեալ հնչման եւ առողա-
նութեան համար։

Հայերէն ըսել թէ ո՞րքան խանդակառութիւն
զգաց հասարակութիւնը այդ ամբողջ բեմակու-
թեան։

Ամէն ոք գոհութեամբ եւ զարմացումով կը
նկատէր զգալի եւ մէծ յառաջադիմութիւնը աշա-
կերտաց. ինչ որ զուշակել տուած էր տարույն
սկիզբէն՝ հարիւրի չափ ասաւելութիւնը աշակեր-
տութեան անցեալ տարույն վրայ. 150էն 242։

Աշակերտական կօժանդակէր Ուսուցչական մարմին
մը, որոնցից 7ը տեւեական եւ 5ը այցելու։

Ով որ մօտէն հետեւեցաւ Վարժարանի ներքին
կեանքին, զզաց թէ ազգային ընտանեկան տաք
մթնուրած մ'է որ հուն կը տիրէ, հովանին տակ
Միթթարիսն բարի Հայրերուն որոնք մեր տղոց
մթիւն եւ սրտին կրթութեան զոհուած են ամբող-
ջապէս։ Եւ այդ է որ կը բացարարէ գաղտնիքը
իրենց ամենամէծ յաջողութեան։

Թողուլ տարեկան ներքին եւ ժողովրդական
հանդէսի ազգային տոներուն, կաղանդին, բա-
րենդանանին ամբիւ, ամակերծի հանդէսին տապ-
ուրութիւնն է որ կ'ուղեմ հաղորդել «Բազմավէլի»
պատուական ընթերցողներուն, ի խօնէ վկայելով
թէ հայանքի էր հանդէսը. թէ ան թատերական
ձեւին տակ՝ լեզուական ու կրթական ամենագե-
ղեցիկ եւ յաջող ցուցաբութիւնն մէկ աշակերտու-
թեան կատարած զգալի յառաջադիմութեան, վեր-
ջապէս զգործական հանդէսը առաջ եւ բարձրորակ հուն-
դուն ուրախութիւն եղաւ հասարակութեան եւ
պատկ մեր վաստակաւոր Հայրերուն։

ՀԱՅԻՊ 81

ՃՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՄ ՍՏԱՑԱԾ ԵՆՔ

Ահարոն Տատուրեան. - Պոհամականք. (քերթուած-
ներ) Տպ. Ա. Տէր Յակորեան - Բարիկ, 1939,
էջ 156, գ. 25 ֆր.

Ա. Անդրեասեան. - Սպիտակ Արդարութիւն. պատ-
մուածքներ. Տպ. «Ըստ Օր»ի, Ֆրէկոնյ. 1938,
էջ 259, գ. 1 տուար.

Արամ Տատրեան. - Բանասական ձայնը. Պար-
րագակիր մտածման, քննացառութեան եւ
գրականութեան համար. Տպ. Արամակ-Մես-
րոպ. Գահէրէ, 1938, էջ 64, գ. 5 ե. դ.

Օ. Զարմունի. - Անու (գարոցական արտասանու-
թիւններ)։ Տպ. «Անհավարտ», Սոֆիա, 1938,
էջ 32, գ. 3 ֆր.

Վարդան Տատրեան. - Աստուածաբեալ քաղաք
(նշարներ)։ Տպ. Ա. Տէր Յակորեան, Բարիկ,
1939, էջ 256, գ. 2 տուար 50 դինար.

Վարդան Սոֆիան. - Անու եւ Ստուեր. Տպ. Նիւ-
եօրք, 1939, էջ 74, գ. 1,50 տուար.

Տիրան Տատրեան. - Արշակ Պատանեան. Տպ.

Արմենկար Պատանեան (Ա. Մանկակը). - Մանուկ-
ներու գիրքը. Ա. Հատ. Տպ. Շարուհուան.

Արմենկար ապրն. Գէյրութ, էջ 240, գ. 1 տ.
Կետուն-Լահիս. - Մէր ձամբան. Գաղպէկ, Լարս,
Վարդիկովկաս. գրուազներ պատրաստմի օրե-
քիւն. Տպ. «Ասթօրիս» Տուքրէ, 1938, էջ 197,
գ. 1 տուար.

Կրօս Տատրեան. - Լուսանիք կարգութիւնը. Տպ. Գալական Պատանեան Արմէնի. մէր Պատանեան 1887-1913. Տպ. Նիւ-
եօրք, 1938, էջ 40, գ. 40 սէնթ.

Կոմիտաս Վարդապետ. - Քնարերգութիւններ. նե-
րած. Թ. Ազատանի. մշակութ մատենաշարի
թ. 10, գ. Պոլիս, 1939, էջ 72, գ. 50 տուար.

Հ. Պոլութեան (Խորի). - Գաղպէտական տա-
պակիրք. Ա. ասրի, 1939, Տպ. «Հայ Մամուլ»,
Պուրէ, 1939, էջ 290, գ. 4 դ. ֆր.

Ֆերապ. - Տուայտանքներ (1930-1935) քերթուած-
ներ. Տպ. Սիրան. Ա. Քիթարտնեան. Մարտէլ.
1938, էջ 30, գ. 4 ֆր.

Գր. Յ. Մամուր Ֆարիմի. - Տէրեկերական Կախար-
դ. Պատան. Տպ. 1932, էջ 256, գ. 15 ե. դ.

Թ. Զ. Սակարան Պատան. - Թափանաւրմին մանեա-
կը. թ. թափք. Շ. Ա. Սարի. 1932, էջ 416, գ. 20 ե. դ.

Թ. 11. Բիկը Արվէր. - Վուկա Վուկա. թրդմ. Շ.
Ա. Սակարան Պատան. 1928, էջ 417, գ. 20 ե. դ.

Թ. 12. Փ. Տէրոզի. - Վուկա Վուկա թափք. թրդմ. Շ.
Ա. Սակարան Պատան. 1932, էջ 283, գ. 15 ե. դ.

Թ. 14. Շ. Զալպար. - Մանդէպուայի պաշէլիք.
թրդմ. Շ. Ա. Սակարան Պատան. 1934, էջ 340 + 343,
գ. 30 ե. դ.

Տորգում Պատրիարք Գուշակեանի ամբողջ եր-
կեր. - Ա. Առաքելո